

Nakládání s územím statku světového dědictví na lokální úrovni a role samosprávy

Ing. arch. Tomáš Drdácký

ÚTAM AV ČR, v.v.i., Centrum Excellence Telč

ČNK ICOMOS

Místní úroveň - OUV - World Heritage Site

Lokální úroveň – dlouhodobá místní sdílená péče, význam, hodnota

Národní úroveň - ochrana v rámci České republiky (MPR, VPR, KPZ)

Mezinárodní úroveň - Tentative List - Nominační dokumentace – UNESCO WHL

World Heritage Site:

- I. Splněné alespoň jedno kritérium zápisu
- II. Doložená autenticita a integrita statku
- III. Existující systém ochrany a management (péče, správa, rozhodování)

Revize Management plánu po zápisu na seznam

Statement of OUV – definice Atributů OUV (nositelé hodnot/character defining elements)

Historic Urban Landscape Approach

Život a možná úskalí po přiznání OUV

- (ne)naplnění očekávání
- „JSME V UNESCO“ = bude o nás postaráno
- „JSME V UNESCO“ = více finančních prostředků
- proměna každodennosti (užívání statku)
- proměna přístupu ke „světové památce“
- nevídané nápady, nepoznané tlaky, hrozby
- zvýšený zájem investorů, regionu, návštěvníků, masový turismus
- nové nároky cestovního ruchu (infrastruktura, služby)
- postupná proměna od místně specifického k univerzálnímu (globálnímu) charakteru prostředí, kulturní nabídky a standardu služeb

Místní správa

- devět z našich čtrnácti statků zapsaných na seznam světového dědictví jsou „živé lokality“ - osídlené krajiny nebo jádra historických měst
- hlavními nositeli jejich každodenního managementu jsou zejména místní samosprávy
- realizují závazek smluvního státu dobře pečovat o statky, jejichž uchování je zařazením mezi památky UNESCO, v zájmu celosvětového společenství
- zajistit sladění / rovnováhu požadavků památkové péče, soudobého rozvoje i návštěvnického ruchu
- podmínka jejich dlouhodobé atraktivity pro obyvatele i návštěvníky, konkurenceschopnosti vůči jiným podobným lokalitám a městům, i uchování jejich výjimečné světové hodnoty (OUV)

Úkoly samosprávy = = úkoly starosty, radních a zastupitelů

- znát v čem konkrétně „jsme světoví“ (místně specifickou hodnotu)
- publikovat a zprostředkovat hodnoty obyvatelům i návštěvníkům
- mít strategický plán a dlouhodobé koncepce, přesahující volební období
- mít Plán regenerace / Plán památkové péče
- připravit funkční Management plan památky
- zapojit obyvatele do procesu rozhodování
- vysvětlovat a umět obhájit učiněná rozhodnutí
- znát dobré i špatné referenční příklady
- komunikovat s NPÚ, MK, WHC
- reagovat věcně na výsledky monitoringu statku
- pečovat o komunitu, připravit programy podporující svébytnost a místní identitu

Úřad při efektivní správě k zachování OUV – synergie strategií, plánů, rozhodování

- ✓ kultura
- ✓ cestovní ruch
- ✓ doprava
- ✓ služby

- památková péče
- stavební úřad
- rozvoj

- sociální oblast
- bydlení
- životní prostředí

Management statku

možné přístupy k managementu:

Plány se často překrývají, měly by být v souladu

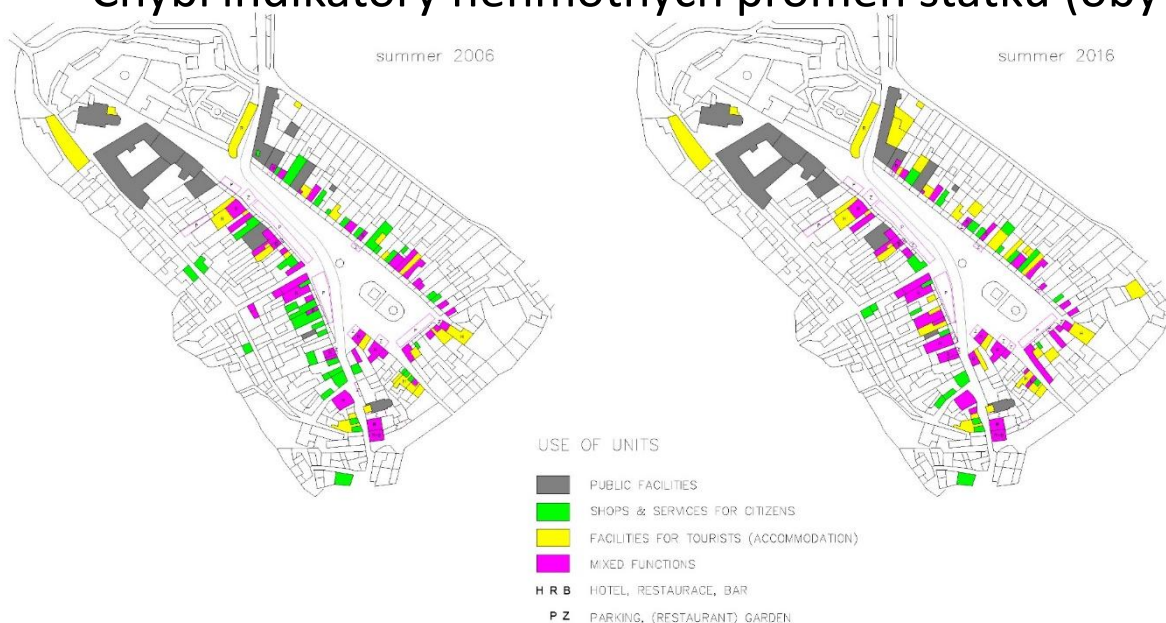
- a. „Není potřeba“ / NO Management
- b. „Problémy se řeší až v momentě kdy nastanou“ / Management by response
- c. Tradiční zavedený způsob - „Rada starších“
- d. Územně plánovací dokumentace
- e. Management plan – komplexní strategie na míru
  - *Stanovit Cíle, být prakticky zaměřený*
  - *Public use plan – tourism management*
  - *Připravenost na krizové situace*
  - *Schéma řízení a institucionálních kompetencí*
  - *Definování zainteresovaných osob a skupin*
  - *Vymezení Buffer Zone je součástí správy statku*
  - *Definovat role Site Manager, kancelář památky, Steering Committee...*

Participace komunit

- Obyvatelé vytváří, udržují a rozvíjí místní kulturu, identitu, hodnoty „živé lokality“- osídlené krajiny nebo jádra historických měst.
- Náleží jim právo spolupodílet se (ne pouze zastupitelskou volbou) na rozhodovacích procesech
- Přínos názorů „insiderů“ a reálné požadavky v souvislosti s kvalitou života
- Benefit včasné kritiky, kontrolní mechanismus
- Rozlišovat stupně participace (od informování k spolurozhodování)
- Definovat téma konzultace a otázky
- Definovat okruh oslovených
- Navrhnout formát spoluúčasti (komise, výstava, kulatý stůl, workshop...)
- Informovat o využití vstupů a názorů zúčastněných obyvatel, spolků

Monitoring statku

- často slabý článek Management plánu
- není vztahován k hodnotám a atributům
- nejsou definovány realistické a praktické indikátory monitoringu
- popisuje konkrétní jev, ale ne jeho původ, nenavrhně opravná opatření
- nenásleduje opravná činnost (corrective action)
- potřeba dlouhodobého sledování a vyhodnocování konkrétních jevů
- Chybí indikátory nehmotných proměn statku (obyvatelstvo, funkce)

Shrnutí k diskuzi

zachování OUV

- identifikace / pojmenování místně jedinečných hodnot a jejich atributů
- monitoring a shromažďování dat z území statku
- celostní a sdílená strategie památkové péče
- účinný Management plan
- místní, regionální, státní programy a politiky včetně strategie cestovního ruchu

posílení OUV

- podpora a udržení života (obyvatelnosti) těchto výjimečných lokalit
- místa atraktivní pro život i návštěvy
- měšťané (obyvatelé vnitřního města) se podílí na správě města
- spoluúčast obyvatel v průběhu rozhodovacích procesů
- průběžná a konkrétně zaměřená odborná spolupráce s ICOMOS / WHC
- jako cíl udržitelná obyvatelnost a životnost měst a veřejných prostorů

Role ÚOP NPÚ – GŘ NPÚ

- metodická pomoc a vedení
- konzultační činnost pro obyvatele
- průběžná kontrola, roční monitoring
- vzdělávání správců, vlastníků, úředníků, samospráv

Z Koncepce působení Národního památkového ústavu na léta 2016–2021

- CÍL: Spolupráce se samosprávami památkově chráněných území. Posílení vzájemné informovanosti, předcházení nedorozuměním, důraz na partnerství a konzultace nad rámec správních řízení, výměna názorů obou stran.
- CÍL: Metodický a organizační rámec pro zabezpečení ochrany kulturní krajiny a následné péče zohlednitelné v plánovacích nástrojích rozvoje území.....Při uplatňování památkových zájmů a hodnot v území by architektura, urbanismus, tvorba krajiny a územní plánování měly mít v procesu TUR integrující úlohu.

WORLD HERITAGE DESIGNATION experience from Prague and Telč

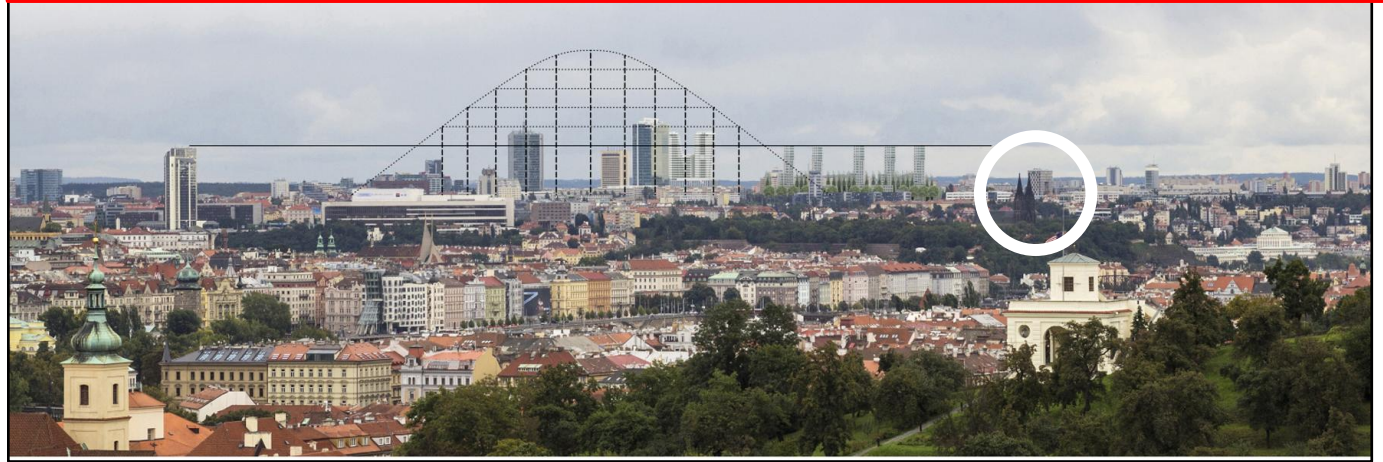
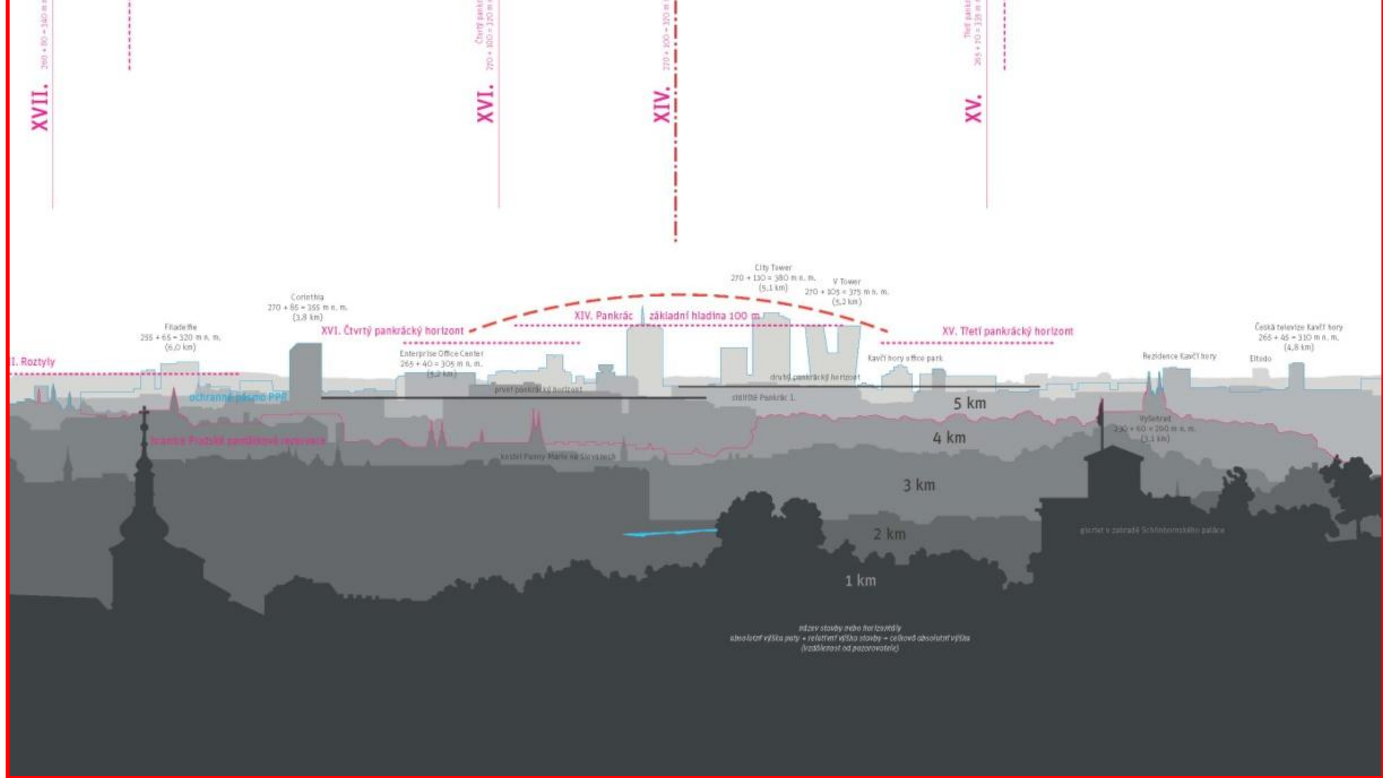
The RECOGNITION of OUV and listing of historic cities as World Heritage is a

- CHALLENGE and might be a BREAKING POINT in the life of a Site
  - Often Unrealistic expectations from Local Administration
  - Unprepared Management Plans, Tourism Strategies
  - Not sufficient interpretation and information for visitors (definition of Attributes of OUV)
  - PRESURES BOTH FROM PRIVATE AND PUBLIC SIDES
-
- Impact on the QUALITY OF LIFE of Local Community,
  - CHANGE in the perception of its HERITAGE VALUES, its IMAGE, USE of places
  - Need for Good Management practices and proactive LA complex participatory approach
  - IMPACT ON THE IDENTITY (AUTHENTICITY, INTEGRITY), sustainable development, and their GOVERNANCE
  - Mass Tourism today is not sustainable , does not bring only positive benefits to local communities, is not compatible with Long term Safeguarding of Cultural Heritage
  - Time to discuss Regulative measures, monitoring, corrective actions

PRAGUE - WH City since 1992,
1,5 MIL (40 000 in the Centre) : 8 MIL visitors per year

Public space in Telč

Perception & use modes

Visual – integral examination – including urban concept and landscape context

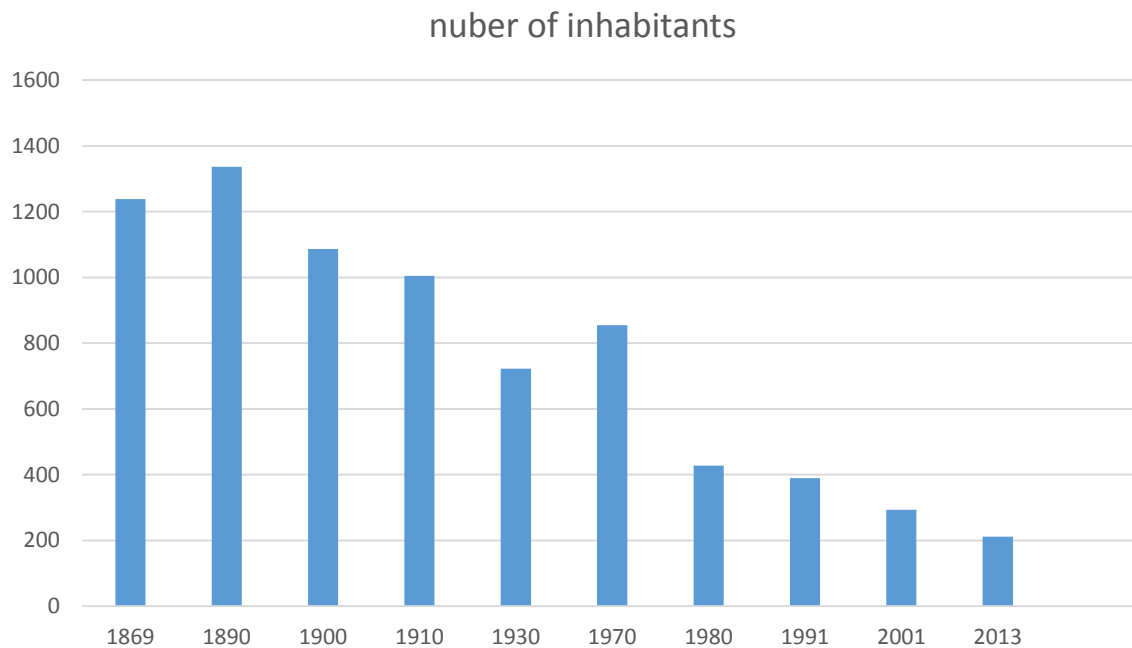

Citizens - situation

Number of inhabitants in the protected Telč centre

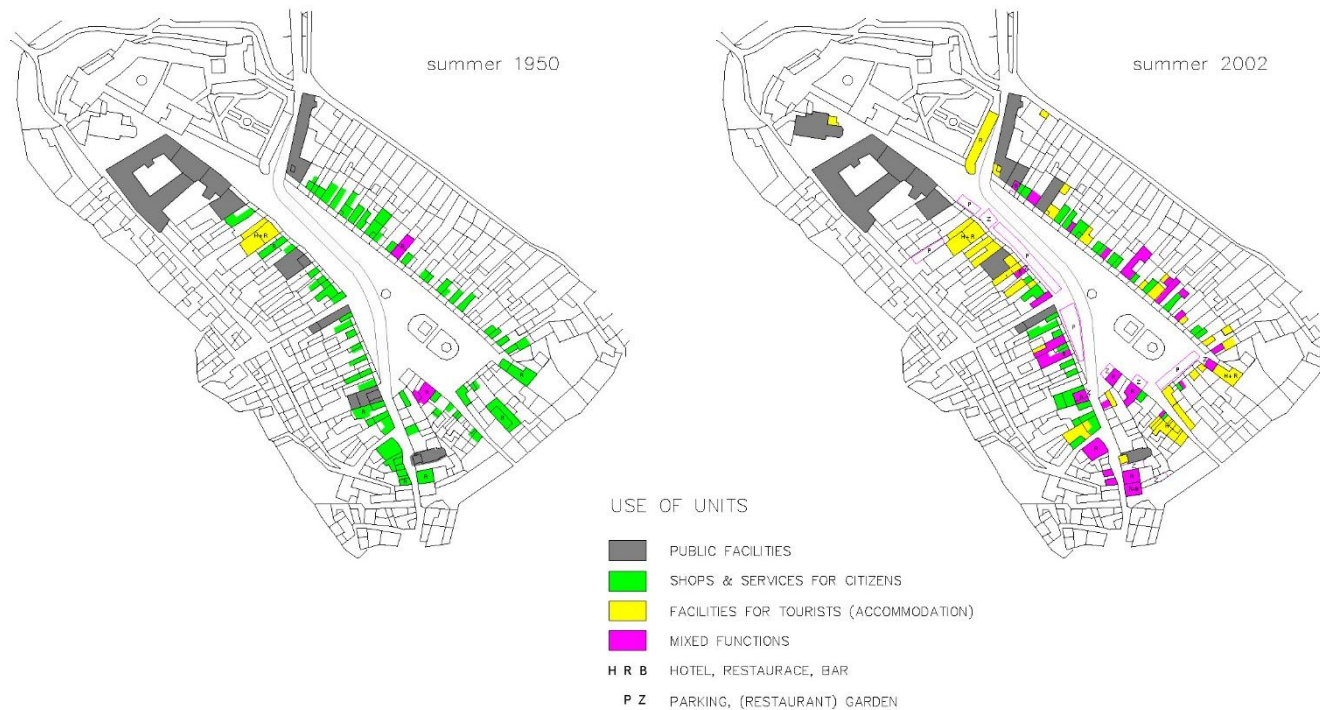
Prezentare a interpretare

Telč square - situation

Infrastructure

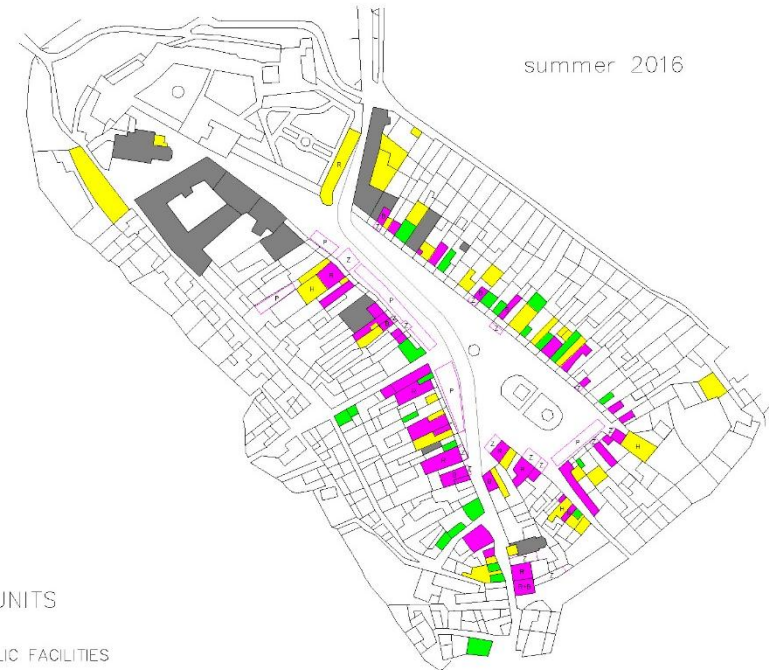
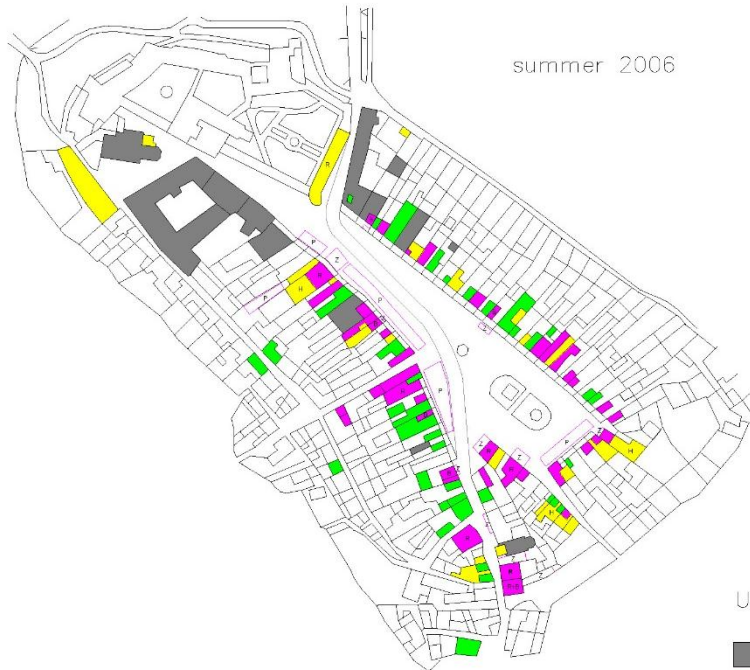
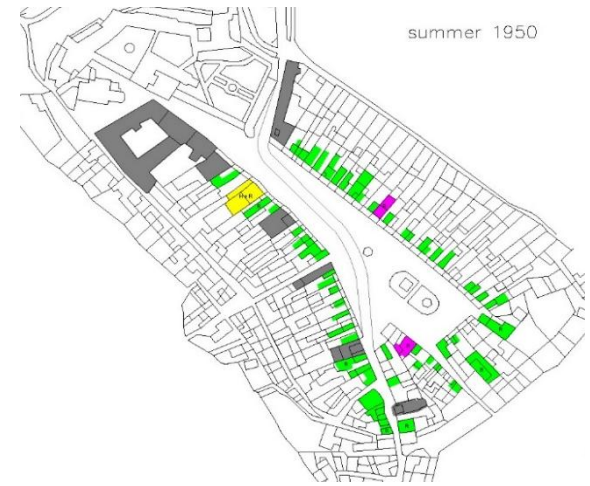
Tourism impacted significantly also composition of shops and services on the square even though without a clear cost-benefit analysis.

Telč square - situation

Infrastructure

The tendency has been continuing and does not promote housing.

USE OF UNITS

- PUBLIC FACILITIES
- SHOPS & SERVICES FOR CITIZENS
- FACILITIES FOR TOURISTS (ACCCOMMODATION)
- MIXED FUNCTIONS
- H R B** HOTEL, RESTAURANCE, BAR
- P Z** PARKING, (RESTAURANT) GARDEN

Telč square - situation

Exploitation

In the season many entertainment, market, festival events, competitions, sport activities, car or similar presentations are organized.

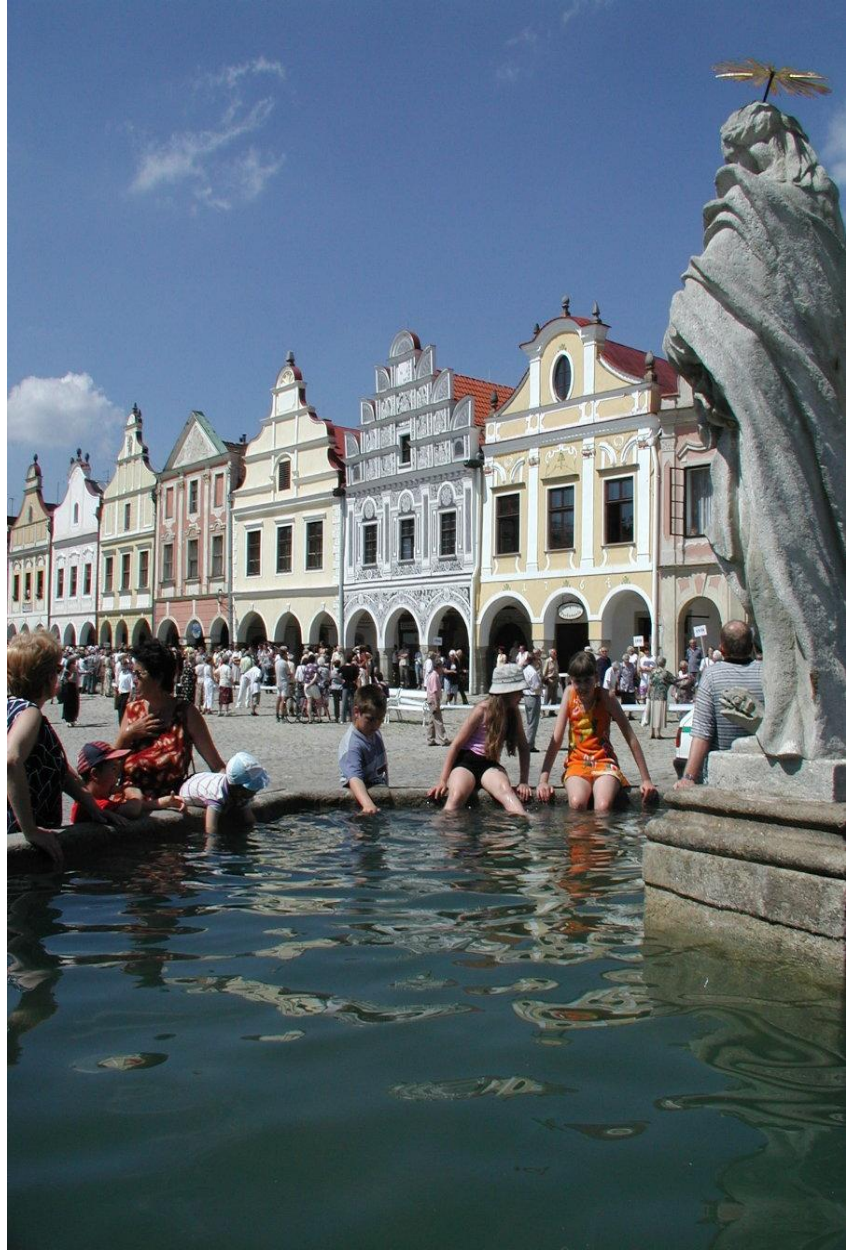
Telč square - management

Bier gardens etc.

**In Prague forbidden on
important public spaces
In Telč no regulation**

WHC Guimaraes, Portugal

World Heritage City of Telč

Introduction

Telč was inscribed in 1992 at the WH list for its outstanding **urban quality**, great cultural importance, and **intact and well-preserved Renaissance houses** with a variety of **historic facades**.

Criterion i :

Telč is an architectural and artistic ensemble of outstanding quality. Its triangular market place possesses great beauty and harmony as well as great cultural importance. Surrounded as it is by intact and well preserved Renaissance buildings with a dazzling variety of facades.

Criterion iv :

The later Middle Ages in central Europe saw the "plantation" of planned settlements in areas of virgin forest for reasons of political control and economic expansion, and Telč is the best preserved surviving example.

ICOMOS. October 1992

Neue Vorstadt

Teltsch

Neustädter Trich

Semenari Trich

St. Jakob

St. Jonas

St. Anna

St. Maria

Grosse

Katholis Gasse

Am Trich Damm

St. Anna Gasse

Trich Gasse

**Market place 60 x 120 sahs
defined the shape of the square (Projekt ARCCHIP)**

Historic Model of Telč 1895

Material: painted paper
Scale, details

Old drawings and vistas as an important source of information and data

Public space in Telč

Main and ICONIC space

Telč square is defined and limited by architectural phenomena – porticos and arcades, towers – sculptural monuments – entrances and links to other public spaces within the town and public places within Telč chateau or houses on the square

Telč is an example of a medieval planned town, preserving its original layout and the castle-settlement relationship very clearly. The quality of the architecture is high, particularly the Renaissance market place and chateau.

Public space in Telč

The quality in relation to Perception & use modes

- **Interior** – the most intensive perception – physical experiences – mental and spiritual (tangible – intangible), examination per partes – obstacles,
- **Visual** – integral examination – including urban concept and landscape context
- **Exterior** – anticipation and discovering, functional extension of public space

Public space in Telč

Perception & use modes

Visual – integral examination – including urban concept and landscape context

Public space in Telč

Perception & use modes

Interior – the most intensive perception – physical experiences – mental and spiritual (tangible – nontangible), examination per partes – obstacles, use of the space, ...

Stakeholders – citizens, business, visitors

Protection of Cultural Heritage – balance, damage

.....

Citizens - situation

Participation in the City government

No representation of the Telč Centre inhabitants in the City Government (in contrast to historic periods when the situation was reverse).

This has political, economic and social impact, including demography and soft localization.

According to a survey among citizens they had a low believe that they can influence city development. *(EC SUIT Project)*

Citizens - situation

Relation of the citizenship and ownership

Ratio of the permanent inhabitants in the City to the house owners not living in the town or the Czech Republic is gradually decreasing.

The external owners follow mostly only their private interests and generate pressure to changes and remodeling of the historic substance of the town.

This is a general feature in small historic towns.

Citizens - situation

Perception of the public space

According to a survey among citizens their perception and knowledge of the Telč City is generally better than in large Czech and European cities. They appreciate the **square** (*EC SUIT Project*) as well as the **city panorama** and **bird eye views** from the towers.

Visitors - situation

Tourism development

The estimates concerning Cultural tourism development, which were based on data from the World (or mainly from China) did not happen.

The quantity increased, however, the visitors do not seek for quality of their cultural experiences.

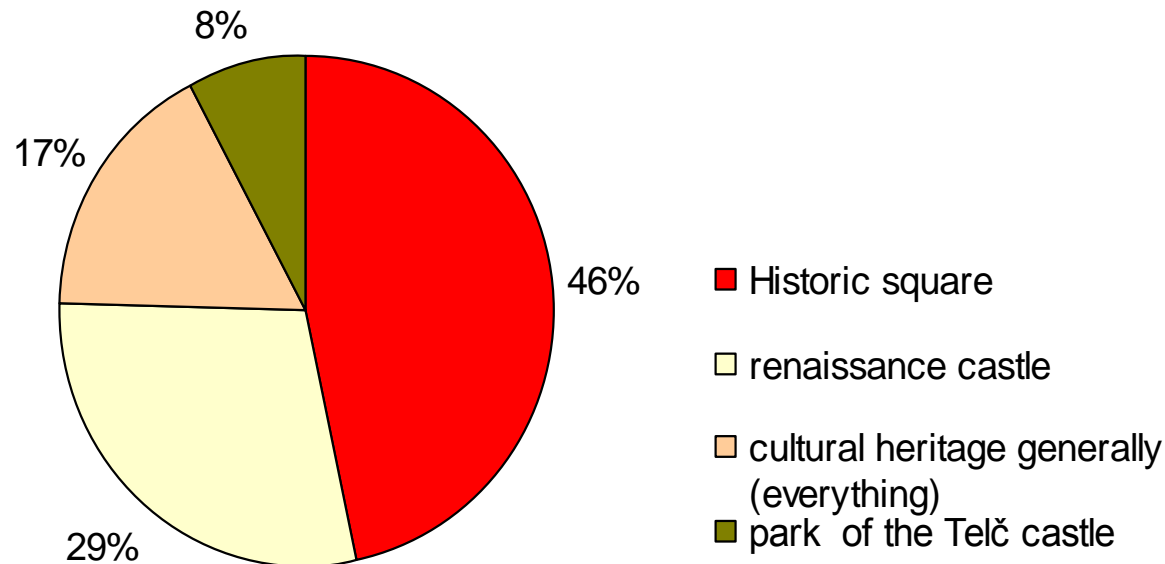
For example, the Telč Château which belongs to the best in the Czech Republic experience stagnating attendance still not reaching the numbers of visitors before the political change in the country in 1989.

Visitors - situation

Perception of the public space

Visitors appreciate the **historic square** and the cultural heritage generally as the **main appreciated** attraction.

1 Methodology

Loosing x Enriching the Diversity

- Level of utility relation to socio-economic changes

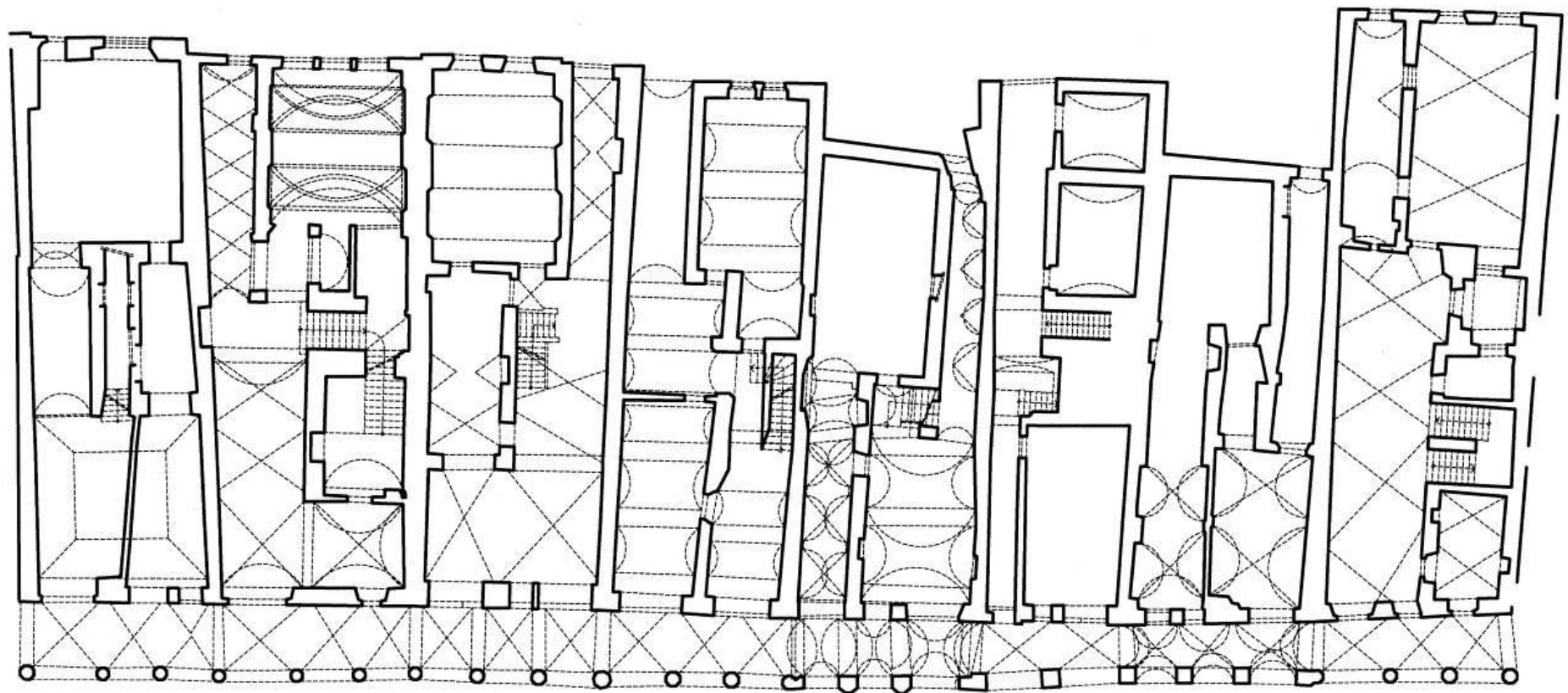
Collaboration with Anja Nelle, Brandenburg TU, Cottbus, Germany

Monitoring by 4 maps:

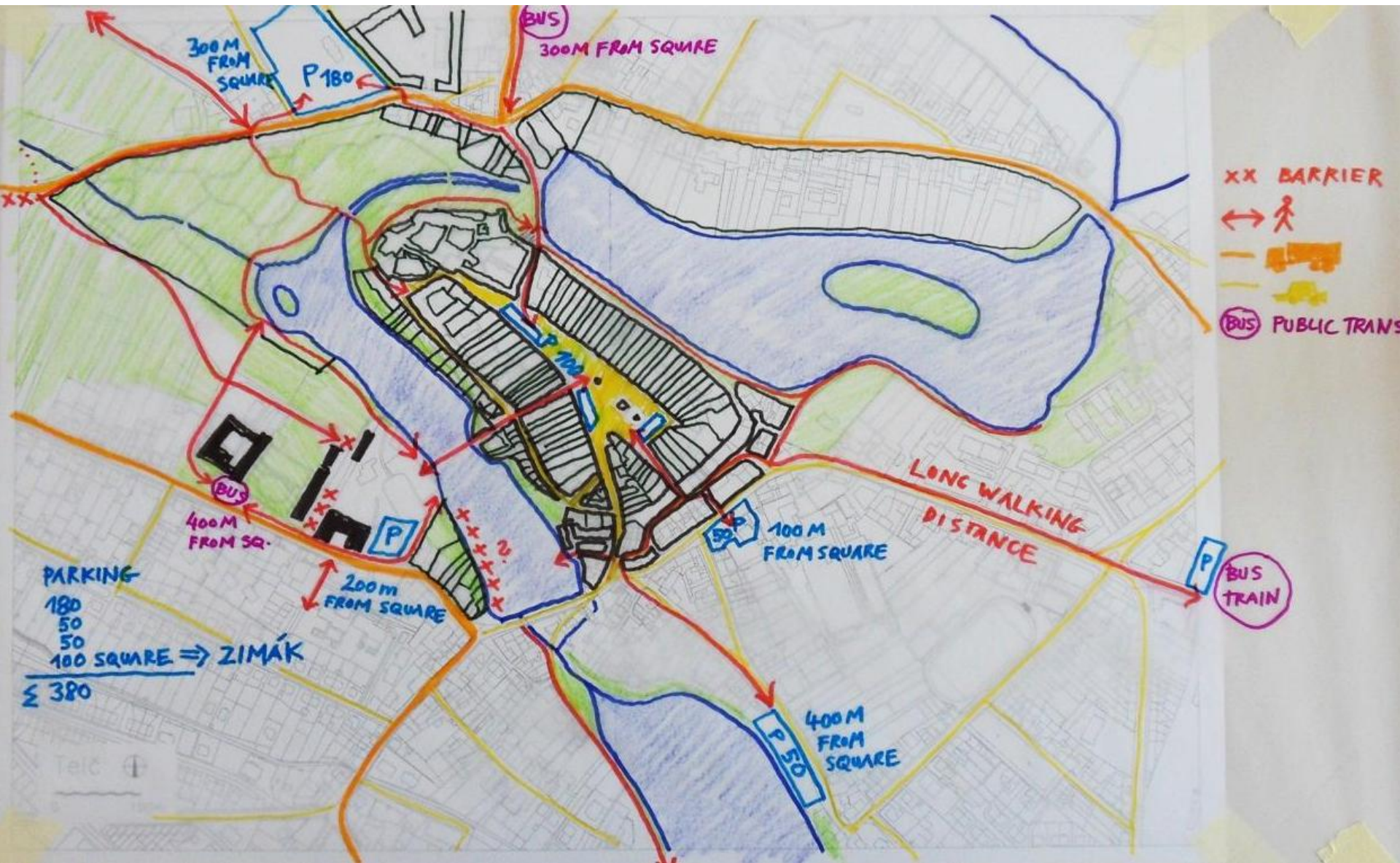
- 1 Facilities for locals and tourists
- 2 Level of social interaction
- 3 Signs of contemporary life, traffic, boards, displays
- 4 Signs of promoting a historic image, street furniture, carriages

For critical evaluation is needed long term monitoring and testing on number of cities

Telč square - management

Begrüßung

Analyse

Potenziale

Fazit

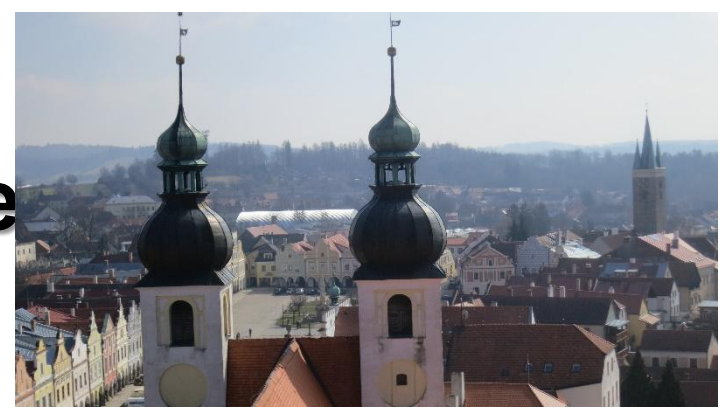
Wege in die Stadt Übersicht

Martin Hackl

Telč square - managemen

Bier gardens etc.

Telč square - management

Public space abuse

Circular roundabouts instead of piazzetas

Telč square - situation

The Quality of Space

SUIT Research 2003
the main square
perceived by users to be
of a very high quality.
Most value placed upon
individual architectural
features of the square.
Value was also attached
to the intangible features
of the square such as
atmosphere, image and
feeling.